

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14—, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJERNO, MJESEČNO K 1-20. — POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGLASI PO CIJENIKU. PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

- IZLAZI SVAKI DAN -

:: TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871. ::

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA OBCIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNI UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. III.

ŠIBENIK, srijeda 17. veljače 1915.

BR. 35. (265.)

Na mazurskim jezerima deseta ruska armada uništena.

Više od 50.000 Rusa zarobljeno.

Njemački ratni plijen iznosi preko 40 topova i 60 pušćanih strojeva.

Zauzeće Plocka i Bjelskog. -- Novi uspjesi u Bukovini.

Galicija, Karpati, Bukovina.

Veliki uspjesi u Bukovini.

BEČ, 16. veljače. Službeno se saopćuje:

Općenita situacija u ruskoj Poljskoj i u zapadnoj Galiciji nepromijenjena je. Bilo je samo artiljerijskih borba.

Na frontu Karpata vodi se žestoka borba. Više dnevnih i noćnih ruskih napadaja protiv položaja naših saveznih četa bilo je odbiveno uz velike gubitke po neprijatelja, koji je ovdje izgubio na zarobljenicima 400.

Akcije u Bukovini idu povoljno. Naše čete su prešle liniju Seretha. Rusi su, uz neprekidne okršaje, potiskivani proti Prutu.

Južno od Kolomeje, gdje se razvijaju veći bojevi, jučer smo 500 Rusa zarobili.

U Rusiji.

Bjelsk i Plock zauzeti.

BERLIN, 16. veljače. Službeno se saopćuje:

Progon neprijatelja i s tim u savezu borbe na istočno-pruskoj granici s onu stranu iste i dalje su u vrlo povoljnom toku.

U Poljskoj sjeverno od Visle mi smo, nakon kratke borbe, zauzeli Bjelsk i Plock. Pri tome je oko 1.000 Rusa palo u naše ruke.

Južno od Visle nije se ništa bitnoga dogodilo.

BERLIN, 16. veljače. Wolffov dopisni ured javlja iz Lycka u Istočnoj Pruskoj:

Našim četama pošlo je za rukom da pred očima vrhovnog vojnog zapovjednika dne 14. ov. mj. bace neprijatelja iz položaja oko Lycka. Jedva su pobjednici bili unišili u grad, nadošao je i car Vilim. Blatom i krvi pokriveni ratnici opkolili su cara oduševljeno ga pozdravljajući. Car je nagovorio momčad i prisutne

častnike, izrazio četama hvalu i priznanje te rekao, da je siguran da one neće, skupa sa čitavom bojnom silom, ništa propustiti, da poraze neprijatelja, gdje god ga nadju, do potpunog njegovog uništenja.

BERLIN, 16. veljače. Službeno se saopćuje:

Naprava najpustolovnijim glasinama, koje inozemno novinstvo širi, o neizmjenim gubitcima Nijemaca u bojevima istočno od Bolimova, koji se vodili početkom veljače, utvrđuje se, da su gubici Nijemaca u ovim napadajima, u razmjeru sa postignutim uspjehom, bili neznatni.

Ruski poraz na Mazurima

Uništenje desete ruske armade.

BERLIN, 17. veljače. Službeno se saopćuje:

U devetdnevnoj bitci na mazurskim jezerima deseta ruska armada bila je bačena iz Istočne Pruske preko granice i onda konačno skoro potpuno opkoljena i uništena.

Krvavi gubici neprijateljski vrlo su veliki. Broj zarobljenih Rusa sigurno ide daleko preko 50.000. Više od 40 topova, 60 pušćanih strojeva oteto. Nepregledni ratni materijal pao nam je u plijen.

Przemysl neosvojiv.

U Przemyslu izlazi u tri jezika list „Feldzeitung“, koji donosi pismo, zaustavljeno, koje je ruski vojnik Stanislav Pavlovski pisao svojoj obitelji. U tome pismu se kaže:

„Przemysl je najveća tvrđava na svijetu. Budući su sva okolišna sela popaljena, moramo noćiti na otvorenom polju, u šumama ili u šančevima. Sa tvrđave uvijek na nas pucaju, a imaju teko užasne topove, kao što ih svijet nije vidio. Kada metak iz takova topa eksplodira, nastaje u zemlji jama, da bi se u nju mogla smjestiti čitava kuća. Tvrđavom zapovijeda grozan zapovjednik, kojega još nikad nitko

nije pobjedio. Govorka se, da je u svezi s vragom, ali ja mislim, da mu angjeli pomažu, jer u gradu ima mnoštvo crkava, a u jednoj je isto tako čudotvorna Majka Božja kao u Čenstohovi. Tri biskupa dnevno mole pred njezinim kipom. Kao što Švedi nisu mogli osvojiti Čenstohovu, tako niti mi ne ćemo osvojiti Przemysl, jer ga Majka Božja zaštićuje svojim plaštem. U ostalom je grijeh navaljivati na takovo mjesto.“

Provala Arbanasa u Srbiju.

Srbi pred pretežinom silom uzmiču.

NIŠ, 16. veljače. Srpski dopisni ured javlja:

Dne 13. ov. mj. Arbanasi su u masama prešli našu granicu u okružju Prizren, dosad zaposjeli Zapod, Topoljanu, Glavošnicu, Vrbnicu, Gjuri i Vranište, uništiv brzojavne i telefonske pruge.

Obzirom na brojnu nadmoć neprijatelja morale su se naše čete povući. Pri uzmičanju je na našoj strani bilo stotina ljudi postavljeno izvan borbe. U posadi u Djuri, koja nije mogla pravodobno da uzmakne, vijesti fale.

Osamnaesti veljače.

Sutrašnji dan bilježi dva važna događaja: početak trgovačkog rata, koji Njemačka najavila Engleskoj i otvorenje talijanskog parlamenta.

Hoće li ministarstvo Salandra moći odoljeti republikanskom huškaju protiv centralnim vlastima? Danas objavljena velika njemačka pobjeda nad Rusima na mazurskim jezerima valjda će tuširati ugrijane glave.

Kinesko-japanski spor.

LONDON, 16. veljače. „Times“ prima iz Pekinga:

Kinesko-japanske konferencije koje se bavile japanskim zahtjevima, bile su obustavljene. Japanski poslanik se ustručava nastaviti ih, dok Kina ne privoli, da se o zahtjevima japanskim pretresa kako je prvobitno bilo predloženo.

Kineski poslanik u Tokiju sada se trudi, da nagovori japansku vladu, da promjeni svoje držanje.

Sa francuskog ratišta.

BERLIN, 16. veljače. Službeno se saopćuje:

Neprijateljski napadaji na engleske strijeljačke jarko kod Saint Eloi, koje smo mi bili osvojili, bili su odbiveni.

Poplava u Rimu.

RIM, 16. veljače. Tiber je sinoć počeo opadati, te je tako uklonjena veća pogibelj.

Promet je na nekim mjestima bio obustavljen, jer se je bilo bojati, da bi se što moglo srušiti.

Na poplavljenim točkama uređen je promet sa čamcima.

Opet potres u Italiji.

RIM, 16. veljače. Kako novine javljaju, jučer u jutro rano osjećane su ojače trešnje u Città Ducale, u Aquili i Nazzano Romano. U Nazzano jedna kuća srušila se te jednog dječaka usmrtila, a šest osoba ranila.

Grčko-turski sukob.

CARIGRAD, 16. veljače. Agencija Milli donosi saopćenje, u kojemu, nakon što se najprije prikazuje upadica grčkog mornaričnog atašea Kriezisa, vlada saopćuje, da je ona prihvatila zahtjeve grčke vlade, te o tome grčkog poslanika Pananasa o obavijestila. Unatoč postignutom sporazumljenju, grčki poslanik je dneva 13. o. m. rano odputovao.

Atentat u Sofiji.

SOFIJA, 16. veljače. Bugarska dopisna agencija javlja, da je jučer bio sprovođen obih žrtava atentata, u prisutnosti kraljevskog para i mnogobrojnih općinstva.

I dalje dvije žrtve atentata podlegle su ranama. Broj mrtvih povisio se se vjerojatno na šest.

Atentat, kojemu su uzroci još uvijek nepoznati, izazvao je duboki dojam.

ŠIBENIK, 17. veljače.

Hrvatski emigranti grofu Tiszi. U talijanskoj štampi neki „odbor hrvatskih emigranata“ priobćio je polemiku proti govoru ministra predsjednika Stjepana grofa Tisze od 30. pr. mj. Taj odbor u toj polemici naglašava, da ne stoji nazor grofa Tisze po kojem se tradicionalno bra-

tinstvo i tradicionalna međusobna vjernost između Hrvata i Magjara ponovno odražavalo na bojištima sadašnjeg rata, već se naprotiv tvrdi, da je puka magjarska izmišljotina, kad se kaže, da ima oprjeka između hrvatske ideje i onog srbskog narodnog ideala, koji se odražava u krvavoj srbskoj propagandi. Što je iskreno hrvatski, veli taj „odbor hrvatskih emigranata“, osjeća se solidarnim sa srbstvom „Narodne Odrbane“. „Narodne Novine“ na to vele:

„Kako je duboko uvjeren taj „odbor hrvatskih emigranata“, da je napisao jednu očitu neistinu, najbolje se razabire iz toga, da je odlučio ostati anonimom. Bio taj „odbor“ famozni Supilo, koji je na prvi glas o prekinuću odnosa između monarhije i Srbije uhvatio maglu, kako to misli „Pester Lloyd“, ili tko mu drago drugi, hrvatski bi mu narod, koji je najvećim oduševljenjem srnuo u boj proti srpstvu „Narodne Odrbane“, nedvoumnom načinom pokazao, s kojom se idejom identificira. Da ta ideja nije srpstvo, „Narodne Odrbane“, to dokazuju bojišta na jugu i na sjeveru, koja su nakvašena hrvatskom krvlju. Na tom taj famozni „odbor“ ne će ništa mijenjati.“

Tko će biti car Velike Srbije?

„Mali Journal“, koji sad izlazi u Nišu, donosi izjavu crnogorskog kralja Nikole, u kojoj se kaže:

„Drama, koja se sada odigrava na pozornici Europe, imać će važan epilog. U prvome redu, ako pobjedimo, obračunat ćemo s njemačkim militarizmom. Ali niti austro-ugarska monarhija ne će ostati ne-taknuta. Poljska će postati neovisnom kraljevinom. Francuska i Rumunjska izać će iz ovog rata sa teritorijalnim dobicima. Srbija i Crna Gora će se ujediniti pod žezlom jednog srpskog vladara, koji je trgnuo oružje i svoja prsa izložio neprijateljskim tanetima. Tako će se oživiti ideal Crnogoraca i Srba o srpskom ujedinjenju.“

Kralj Nikola nije rekao, lko bi imao biti taj vladar Velike Srbije, da li on sam ili kralj Petar.

Dolje psokva!

(Glas jednog liberalca).

Neki je dan u zagrebačkim „Novinama“ izmilio članak reklamskog naslova „Neprijatelj u kući“ — od jednog dušobrižnika — protkan vrućom besjedom i zdušnim apelom. Taj je neprijatelj — psokva.

Naslov je i ovdje karikiran za ovo čudno i alarmantno doba; ovdje

problematičan za dane nenasilnijih događaja i teške zbilje.

Upravo povodom tog članka, šaljem Vam, gosp. uredniče, ovo par poteza zadržljivog pera, eđa žignem bičem sva jednu odvratnost izraza i jednu zavornost skrajne — indiskretnosti: psovke, ali ne one na selu, jer jer je sada u selu nema, ona je u toj pustoši skrta i — malobrojna, već na psovku, koja se šepiri i kovitla u redovima — vojske, u sadašnjem srcu i okupu našega naroda.

Vojnik sam. Teška regrutska puška požujavila mi je rane i živem tek od onog klasičnog je posvemalnog nadanja, da ću preživjeti rat. Imam oca, majku, koje ljubim. I tko mi dirne u te svetinje, koje čuvaju sada moj opušteni dom i moju zagonetnu budućnost, spravan sam, da planem gnjevom, do lične osvete. Ovdje sam, da branim Prijestolje i Hrvatsku; da čuvam naše more i naše buduće slobode... Sin sam naroda, koji imam ambiciju, da koristim kolektivno i da mojoj sadašnjoj dužnosti građanina i Hrvata iskažem obred Vjere i domoljubne odanosti.

Kada sam došao u vojništvo, poslao je nekoliko dana osjetiti poniženje svojih čustava. Slušao sam od kor-porata nesmiljeno i zločesto vrijeđanje. To je on činio možda i — neopaziva, možda po besvjesnom običaju, ali sigurno po — običaju. Grizao sam nervozno usne. Duša mi je planula i kroz maglu besvjesnice oka vidio sam mogega druga kako naborina lica pravi odužnu grimazu... On je, inače čestite obitelji: takovih je među „novim“ mnogo, a odklikuju se dobrim kućnim i religioznim odgojem.

Psovku je dandanas naivno, partaično proganjati jedino u ime religije. Nju treba prezirati i sa socijalnog, društvenog i odgojnog gledišta. Ne treba joj suditi samo pakao. Potrebno je izjednačiti ju s aktom odarne prostote, koja je društveno nepodnošljiva.

Psovka je najbesvjesnije vrijeđanje najsvetijih i najmilijih osjećaja pojedinca: osjećaja božanstva i osoba ljubavnosti i — štovanja. Jer u formi psovke najčešće se psuje i obezbešuje udivljenje i poštovanje sopstvene. A za vojnike, u današnjici, ta dva atributa moraju da su najsvjetlija i najsvetija.

Bog i apoteza roditelja: čuvar života, izvor tajinstvenosti; pobožnost domaćeg ognjišta: majka!

I ovo pišem, jer sam sit — psovke. Hoću da se iskalam, neka mi odlane.

Slušam dnevno „jezgrovit“ befele, ali nigda befel protiv psovke; nigda preporuku snošljivosti, nigda svesrdno prozborjenje o — poštivanju svojih amaneta sra.

Eto, to htjedoh naglasiti. Sada je

sveopće vježbanje i dnevice se zadržavaju pred hrpama rekvata, na koje se zna psovati. A psovka ne trenira, ona pogoropadi čovjekovu dušu, oduzme mu osjećaj; povećava poniženje, izazove razočaranje i — ječaj duše poštenjaka i čica.

Psovku treba odstraniti; potrebno je razkužiti, trenirati nečije duše, obuzdati drski jezik i uglatiti načine, oplemeniti manire, pocivilizirati krive odurne običaje postupanja.

Opetujem, ima ljudi jako osjetljivih, većinom čestitih, dapače relativno svi su takovi, i zato: poštujmo svako i svacije ljubeznosti i osjećaje. Podizimo kult majke, a ne psovkom je vrijeđati: ona je poslala u suzama brige sinove, da ginu i da brane, da natapaju tužne poljane toplom krvlju, da ostavljaju izmorene kosti po ledinama neprijatelja.

Zato, baš sada treba najviše uzajamnog poštovanja, i to iskrenog poštovanja vojništvu. Razumno je: lijepe manire, susretljivost, bratstvo među onima, koji odlaze, ili koji se za to pripravljaju.

Dolje psovka! Van iz redova vojske! Psovka je, običnost dnevna kod svake šarže, koje se psovkom psuju i — krste. Na žalost, psovka je kod vojništva uvriježena pogubno, i ako je naše vojništvo duboko religiozno.

Što hasni psovka? Izazivlje kod drugih psovku. I zato ja, inače liberalnih mišljenja, zdravog i racionalnog liberalizma, ustajem protiv psovke. Ustajem proti jednom očitom poniženju, protiv jedne socijalne sramote. I to činim, jer se čutim uvrijeđen. Slušanje psovke me je duboko uvrijedilo. Ona me je ponizila, oduzela mi je moje potencirano udivljenje k mojim dražestima: napunila me je pečali, potištenosti — i prezira. Mrzim, patim i robujem u pomanjkanju čistine osjećaja. Čutim se obezbešćen i izgaram od želje, da mogu opet reasimirati imaginarne molekule osjećaja....

Sve uradi — psovka. Svakidašnja psovka! Oh, kada će nas zastidjeti, da ne budemo izloženi uvredama, gaženju naših svetinja; pljuvanju i zastranju naših oltara duše?

Bačeni smo u prozu najstrovije proze i najmjerne rdjave bogumrskosti.

Dolje psovka!

Ovo na srce onima, koji mogu, da poprave ove žalosti i uvriježene zavornosti. Na srce i momčadi, a nadasve instruktorima netreniranih — rekruta!

Više osjećaja, više zdrave osjetljivosti, više poštovanja!

Poštedite nas o — predpostavljenici!!!

— XIII. —

PREDPLAĆUJTE SE NA „HRVATSKU MISAO“.

KRONIKA.

Usljed druge provale Rusa u Istočnu Prusku, 250.000 do 300.000 istočnih Prusa ostavilo je zavičaj.

Ministar izvanjskih posala barun Burian umalo će je nekidan nastradao. Vozio se je naime u kočiji bečkom kártnersstrasse za zajedničko ministarsko financija. Kôd zavoja u Johannesgasse stropoštao se je s kola kočijaša, koga je u isti čas udarila kočija. Pred ministarstvom vrataru polećili ulicom. Pred ministarstvom vrataru polećili ulicom. Pred ministarstvom vrataru polećili ulicom. Pred ministarstvom vrataru polećili ulicom. Pred ministarstvom vrataru polećili ulicom.

„Az Estu“ javljaju iz Bistrice: Naše su čete tako naglo umisle u Radautz, da su iznenadile ruski generalni štop, koji nije imao vremena, da se ukloni. Čitav generalni štop sa zapovjednikom dopade u suzanjstvo. S njime je i čitav red oter. Zapovjednik generalnog štopa nevjutim je kidisao svome životu, ustrijelivši se iz samokresa.

Lord Charles Beresford predlaže u donjoj kući, nije li vlada, vojna sa svim Nijemcima, koji će kod navale na moru ili u zraku biti zarobljeni, postupati kao sa gararima i javno ih vješati.

„Berliner Zeitung“ javljaju iz Rima, da je pretežna većina talijanskoga naroda protiv rata, s centralnim vlastima. Talijanski socijalni demokrate priredjuju 21. golemu skupštini za uzdržanje neutralnosti Italije. Talijanski svi katolici također protiv rata.

Domaće vijesti.

Rasprava proti dru Červaru. Protiv narodnog zastupnika na istarskom saboru dra Gure Červara, odvjetnika u Voloskom, imala je dne 10. o. mj. započeti pred tršćanskim državnim sudišten kaznena rasprava. Optuženog zastupnika brane odvjetnici dr. Matko Laginja i dr. Otokar Rybarž. Rasprava je i sada, po drugi put, odgođjena.

Grad i okolica.

Don Julijo Paljetak, mirovljeni nadpop, u 74. godini života, jučer je preminuo u Šibeniku. Prve godine dušobrižničke službe sprovao je u šibenskoj biskupiji, u Docu, Mandalinu i Rogoznici. Zatim je pošao u službu dubrovačke biskupije, gdje je za više vremena služio kao župnik u raznim mjestima. Natrag dvanaest godina povratku se je umirovljen u Šibenik, da ovdje sproveđe staračke dane.

Tko nije u gradu poznavao don Julija? Pravi dubrovački tip, ugodan starac, uvijek pun humora, veselo i razgovorljiv sa svakim. U mirovini se nije štedio već je bio uvijek pripravan za svaku crkvenu službu, gdje god bi ga zanimali, dok ga nije bolest, natrag godinu shrala.

Vječni mir našem Don Juliju!

Vrijeme. Nakon višednevnog juga kiše jutros je okrenulo na buru. Zahladilo je ponovno.

Rabljenu blagajnu (Wertheimovicu) kupio bih. Ponude molim dostaviti upravi lista.

Unajmljuju se tri kreveta za spavanje, u dvie sobe, tko želi obratiti se Upravi.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. listopada 1913. slijedeće glavne pruge:

Trst-Metković A (poštanska)	Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5.— pos. p. povratak svake subote	6.30 pr. p.
Trst-Metković B (poštanska)	Polazak iz Trsta u četvrtak u 5.— pos. p. povratak svakog utorka	6.30 pr. p.
Trst-Metković C (poštanska)	Polazak iz Trsta u subotu u 5.— pos. p. povratak u četvrtak	6.30 pr. p.
Trst-Korčula (poštanska)	Polazak iz Trsta svake sriede u 6.30 pr. p. povratak u ponedjeljak	6.30 pr. p.
Trst-Šibenik (poštanska)	Polazak iz Trsta u petak u 5.— pos. p. povratak u sriedu	6.— pr. p.
Trst-Makarska (trgovačka)	Polazak iz Trsta svaki utorak u 6.— pos. p. povratak svake nedjelje	1.15 pos. p.
Trst-Vis (trgovačka)	Polazak iz Trsta u subotu u 7.— pos. p. Povratak svaki četvrtak	7.15 pos. p.

KNJIGOVEŽNICA HRVATSKE ZADRUŽNE TISKARE U ŠIBENIKU

u. z. s. p. (Dr. ANTE DULIBIĆ I DRUG.)

UVEZUJE DUGOTRAJNO I SOLIDNO SVAKE VRSTE UVEŽA, KAO: PROTOKOLE, MISSALE, MOLITVENIKE I SVE U TU STRUKU SPALJAJUĆE RADNJE. CIENE UMJERENE. — IZRADBA BRZA I SOLIDNA.

40% Kalijevom soli ili kainitom
15-16% Kalciumcianamidom
16-21% Thomasovom drozgom

i to prama uputama koje svak može da zatraži besplatno kod podpisane, bilo ustmeno ili pismeno. Ista tvrdka zanimanica dijeli poučne knjižice o uporabi gnojiva za sve kulture, te prema zahtjevu drži i specijalna predavanja. Ove tri vrsti daju isti uspjeh kao KAS a cjenije od istoga.

Ova gnojiva dobivaju se izključivo kod podpisane tvrdke, kao jedini i glavni zastupatelj i razpčavaoc, i to prama uvjetima postavljenim od tvornica

GRUBIŠIĆ & Comp. ; Šibenik.
(brzozavni naslov GRUBARES — telefon br. 50)

PIO TERZANOVIĆ trgovac - ŠIBENIK

VELIKA ZALIH

.. Rukotvorina, odijela, cipela ..

štofe vunene i pamučne za muška odijela, pamučnih svakovrstnih mreža,

galice, sumpora, gume, prve svjetske tvornice, strcaljka Wermorrel

Non plus - ultra sumporaca „Torpedo i nozeva za navrcanje „Kunde“